

IV.

O miestnej príslušnosti.

Zákon z 2. novembra 1918, Sb. z. a n. č. 4. predpisov neobsahuje, a tak zostaly platnými predpisy súd. riadu uh. a síce § 23., ktorý znie:

»Všeobecnú príslušnosť kráľovského eráru základín a fundácií spravovaných štátom ustaluje sídlo tej vrchnosti, ktorá je v príslušnom spore k zastupovaniu oprávnená.

Takéto vrchnosti byly v Uhorsku: erárna právna správa v Budapešti, ktorá mala ale v hlavných mestách Uhorska svoje expozitúry, takže spory proti štátu bolo možno viesť v Budapešti i pred súdmi, na jakom území sa tie expozitúry nachodily.

Ponevác generálna finančná direkcja bratislavská takýchto expozitúr nemá, passívne spory proti eráru možno len v Bratislave podať.*

§ 23. súd. riadu určuje len všeobecnú príslušnosť sporov proti štátu, a tak zvláštne príčiny príslušnosti, jako sú tiež v § 28. (sídlo podniku), 29. §-e (miesto plnenia), 37. §-e (miesto vzniklej škody) atď.

Čo sa príslušnosti aktívnych sporov štátu týče, neobsahuje v tom ohľade súdny riad civ. žiadnych predpisov, a tak sú pre tieže jeho všeobecné predpisy smerodajné.

Zřízení právnické fakulty v Bratislavě.

Zákonem Národního Shromáždění ze dne 27. VI. 1919. číslo 375. sb. z. a nař. byla zřízena v Bratislavě na místo bývalé maďarské university československá státní universita o 4 fakultách, právnické, lékařské, přírodovědecké a filosofické, s vyučovacím jazykem českým nebo slovenským.

Nařízením vlády ze dne 11. XI. 1919 číslo 595 Sb. z. a nař. byla tato universita nazvána

Universitou Komenského.

Kdežto fakulta lékařská zahájila svou činnost již v zimě r. 1919, mohla býti fakulta právnická otevřena teprve r. 1921. První profesori této fakulty byli jmenováni dekretem presidenta republiky ze dne 20. V. 1921. po návrhu sboru právnické fakulty Karlovy university vesměs z docentů této university a to:

I. Jako řádní profesori:

1. J. U. Dr. August **Rath**, odborový přednosta v ministerstvu pro sjednocení zákonodárství a organizace správy, pro právo občanské.

2. J. U. Dr. Emil **Svoboda**, řádný profesor českého vysokého učení technického, pro právo občanské.

3. J. U. Dr. Karel Laštovka, ministerský rada v ministerstvu vnitra, pro nauku správní a československé právo správní.

4. J. U. Dr. Otakar **Sommer**, odborový rada v ministerstvu školství a národní osvěty, pro právo římské.

*) Aké iné vrchnosti zastupovaly štát v istých sporoch, tak sporoch vylučovacích, v riadení exekučnom, v sporoch železničných atď., o tom viď zovrubnejšie v spise dra Marcella Kovácsa: A polg. ppts magyaráz. str. 122., 123.

II. Jako mimořádní profesoři:

5. J. U. Dr. a Ph. Dr. Bohuš **Tomsa**, náměstek státního zástupce, pro právní filosofii.

6. J. U. Dr. Jan **Vážný**, soudce, pro právo římské.

Jmenováním tímto byl utvořen autonomní profesorský sbor a dán pevný základ pro další vybudování fakulty.

Profesorský sbor složil dne 4. června 1921 předepsaný slib do rukou ministra školství prof. Šusty a konal téhož dne svou ustavující schůzi, při níž byli zvoleni na zbytek studijního roku 1920-21 a na studijní rok 1921-22 děkanem prof. Rath a proděkanem prof. Laštovka, senátorem (zástupcem fakulty v akademickém senátu) prof. Tomsa.

V téže schůzi pak byl Dr. Richard Horna, knihovník ministerstva školství, pověřen suplováním dějin práva veřejného ve střední Evropě a dějin práva v území Československé republiky.

Po návrhu profesorského sboru byli pak ministerstvem školství pověřeni Dr. Arnold Bláha, soukromý docent filosofie na Masarykově universitě, konáním 4-hodinného povinného kollegia o praktické filosofii pro právníky a Rudolf Chlup, profesor státní obchodní akademie v Bratislavě, 6-hodinovou přednáškou o státním účetnictví.

Když pak byl děkan prof. Rath zvolen rektorem university, byl na jeho místo na studijní rok 1921-22 zvolen ve schůzi sboru dne 22. června 1921 děkanem prof. Laštovka, proděkanem Emil Svoboda.

Narízením vládním ze dne 11. srpna 1921 čís. 276. Sb. z. a. n. byla konečně fakulta právnická otevřena počátkem zimního studijního roku 1921-22 prvním ročníkem a studium na ní upraveno v zásadě podle předpisů platných pro právnické fakulty v zemích českých. Odchytky z poměrů slovenských a z nových zkušeností jsou tyto:

1. O dějinách práva českého v zemích bývalé koruny české se přednáší nejméně 4 hodiny (na universitách českých 5 hodin), o dějinách práva na Slovensku nejméně 2 hodiny (na universitách českých 1 hodina).

2. Posluchači jsou povinni účastniti se praktických cvičení a to v prvním studijním oddílu (čítajícím 3 semestry a končícím složením prvé státní zkoušky) aspoň jedno cvičení po 2 týdenních hodinách z jedné z disciplin obligátních pro připuštění k historicko-právní zkoušce, v druhém studijním oddílu pak 2 cvičení a to jedno z některé obligátní disciplíny oboru judičiálního, druhé z oboru státovědeckého.

Praktická cvičení sledují účel zopakovati s posluchači zejména na praktických příkladech přednesenou látku, výborně se osvědčují a těší se u studentstva veliké oblibě; sluší je ovšem lišiti od seminárních cvičení, jež jsou obmezena na malý kruh posluchačů a mají již další účel uváděti posluchače do studia vědeckého.

3. Při přednáškách a cvičeních přihlíží se k právu, platnému dosud na Slovensku, pro jehož jednotlivé obory mohou býti zřízeny i zvláštní stolice.

Dne 5. září t. r. byla fakulta maďarská zák. čl. XXXVI. z r. 1912 zřízena, zastavena a místnosti její (v Kapitulní ulici č. 1) z poloviny odvdány nové československé fakultě právnické (druhá polovina nové fakultě filosofické).

Zápis byl zahájen dle předpisu dne 23. září 1921. Dosud bylo zapsáno 130 řádných a 90 mimořádných posluchačů (hlavně státní účetnictví). Vedle toho jest tu ještě řada žádostí za osvobození (36) a za dodatečné zápisy. Výsledek tento možno vzhledem k tomu, že se

otevřít toliko první semestr, považovati za velmi příznivý a potěšitelný. Řádné přednášky byly zahájeny dne 23. října 1921 za přítomnosti mnoha hostů skvělou řečí rektora prof. Ratha. — Značný počet posluchačů ovšem vzbuzuje i značné starosti a nové úkoly. Bratislava nemá dostatek vhodných bytů a jest městem poměrně drahým, čímž nemajetným studujícím se studium velmi znesnadňuje. Sociální péče o studentstvo tu má pole velmi vděčné. K ubytování studentstva byl zřízen internát pro nemajetné posluchače, který byl letos podstatně rozšířen, vedle toho pak trvá tu i mensa akademická. Vhodné vybudování organizace tohoto ústavu jest předmětem úsilovné péče zvláštní internátní komise, v níž vedle rektora jako předsedy zasedá po zástupci z každé fakulty; rovněž studentstvu bude poskytnut přiměřený vliv na vedení ústavu.

Zájem studentstva právnického hájí spolek československých posluchačů práv v Bratislavě, v poslední době utvořený, s úkolem obdobným pražskému Všehrdu. Vítanou pomocí bude studentstvu významná akce European Student Relief Fund, jehož zástupcem jest v naší republice sl. Edith M. a y, k opatření přednášek, studijních příruček a základních děl cizích literatur.

Otevření právnické fakulty jest pro celý československý národ kulturním činem dalekosáhlého významu. Slovenský kmen dosahuje tím nejvyšší mety ve svém nově budovaném školství, a nabývá tak pravého fora, v němž by učenci slovenští mohli se oddati pěstování právní vědy.

Právní věda má na Slovensku dobrou půdu. Již v Uhrách právní studium těšilo se vždy veliké přízni a bylo pokládáno za nobile officium a tradice ta se samozřejmě i na Slovensku udržela. To přídě k platnosti zejména nyní, kdy nutno značné různosti právního řádu, jež se v zákonodárství a správě staletým odloučením mezi Slovenskem a českými zeměmi vyvinuly, poněmáhle odstraňovati a nový v pravdě demokratický právní řád, v zásadě sice jednotný, místním potřebám Slovenska však vyhovující, vybudovati. V Rakousko-Uhersku nebyla dobrá půda pro demokracii a zásady její se jen velmi nedokonale a s velkým odporem v životě veřejném uplatňovaly. Náš stát opravdově se snaží zavést pravou lidovládu, ukázněnou, a jak povinností k svému státu si vědomou, tak i význam individua nepodceňující. Zákonodárství republikánské mnoho již tu vykonalo (uvádím na př. ústavní zákony a župní zřízení). V tom směru právnická fakulta může velmi mnoho dobrého vykonati přispívajíc jednak vědeckou činností k probádání práva, v zemích českých i na Slovensku platného, k srovnávání jeho a utřídění jeho v řadě právních řádů moderních, jednak činností učitelskou vedouc studující mládež k nezlomné účtě k právu a zákonům, jež bohužel za našich dob pod různými pozlátkovými hesly se oslabila. Tyto vysoce kulturní úkoly může však fakulta právnická řádně splniti jen tehdy, bude-li řádně opatřena jak potřebnými silami, tak i potřebnými pomůckami. Jest nutno záhy doplniti a rozšířiti profesorský sbor tak, aby všechny obory v něm měly své řádné, vědecky plně kvalifikované zástupce, tak aby naše nejmladší právnická fakulta se mohla rovnocenně přidružit k almae matris Karlově universitě i nedávno zřízené Masarykově universitě a i v cizině svými pracemi záhy nabyta uznání. Opatření nových sil jest problémem nesnadným, zejména proto, že profesorská kariéra s dlouhým a vysilujícím studiem spojená příliš neláká. Ale přes to nepochybuji o tom, že najdou se záhy mužové i ze Slovenska, kteří se na podkladě prokázané vědecké činnosti rádi učitelskému povolání na fakultě věnují, a že v brzkou dobu se i ze studentstva vědecký dorost vychoví. Nezbytným předpokladem k této výchově jsou ovšem vedle přiměřeného návodu řádné knihovny jednotlivých vědeckých seminářů a knihovna universitní. Zařízení a doplňování knihoven vyžaduje jak velmi úsilovné péče odborných profesorů,

tak i velmi mnoho peněz. Mohu vysloviti naději, že nynější ministr školství neodepře tu štědré ruky. S radostí mohu však konstatovati, že knihovny seminární prvního studijního oddílu (římsko-právní, historicko-právní a církevně-právní) jsou vskutku zejména prozíravou péčí člena profesorského sboru Dr. S o m m r a účelně a bohatě vybaveny.

Ministr školství v pozdravném zápise, zasláném k otevření fakulty právnické a filosofické, napsal:

»Slovenský kmen vo svojej umeleckej a duchovnej tvorbe a kulture vôbec chová mnoho zvláštnych prvkov. Bude Vašou prácou, slovutní pánovia, prácou Vás učencov a generacií, ktoré Vy vychováte, usporiadať svojrázne prvky tohoto duchovného života, do vedeckej sústavy a obohatiť tak kultúru československého národa, aj kultúru všeludskú. Tejto sústavne usporiadanej práce dosiaľ nebolo a preto slovenský duch nebol známy ani doma v československom národe ani ostatným národom slovanským. Teprv teraz musí sa stať jasnou a zrejmovou hodnota, hĺbka a význam duševných schopností slovenského kmeňa.

Som si istý, že sa ujmete, vážení pánovia, tejto veľkej práce s láskou a vytrvalosťou, že budete prvými objaviteľmi nových kultúrnych hodnôt vo strednej Európe u kmeňa, ktorý bol po tisíc rokov nielen politicky, ale aj kultúrne utlačovaný a ktorý nemohol svojou hrivnou prispievať k povzneseniu kultúrnych pokladov všeludských.»

Mohu ujistiť, že úkoly tyto tanou celému profesorskému sboru stále jako jasný cíl před očima. L.

Dr. Kotysa, major:

Zásadní rozhodnutí nejvyššího vojenského soudu v Praze.

K založení vojenské soudní pravomoci ve smyslu §-u 16. odst. 1. voj. tr. ř. se vyhledává, aby opatření v tomto §-u uvedená stala se proti určité osobě.

Nejvyšší vojenský soud uznal na veřejném sezení dne 17. května 1921 o zmatečné stížnosti a odvolání vojenského prokurátora v K. a zmatečné stížnosti obžalovaného desátníka K. H. a čtyř společníků proti rozsudku divisního soudu v K., jímž obžalovaný K. H. a spol. odsouzení pro zločin pokusu vraždy podle §-ů 15. a 417. v. tr. ř. a odsouzení ve smyslu §-ů 417, a 92. v. tr. ř. a 309. v. tr. ř. a kromě toho desátník K. H. byl podle §-u 306:46 v. tr. ř. osvobozen od žaloby pro zločin zpronevěry dle §-u 474. v. tr. ř., takto za právo:

Rozsudek I. stolice ohledně desátníka K. H. se z moci úřední v celém rozsahu zrušuje a trestní věc se odstupuje civilním trestním úřadům k příslušnému řízení.

D ů v o d y :

Rozsudkem divisního soudu v K. byl K. H. a jeho čtyři společníci uznáni vinnými zločinem pokusu vraždy dle §-ů 15. a 417. v. tr. ř., spáchaného tím způsobem, že dne 12. června 1919 ve V. V., v úmyslu usmrtití sedm zatčených, na ně střídali, tedy podnikly takové jednání, které ku skutečnému provedení vedlo, při čemž však se nedá zjistiti, kdo z obžalovaných zranění takového rázu způsobil, že z toho smrt toho kterého nastala. Desátník K. H. byl dále osvo-